

ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
Results of Student Performance Caring System of
Hongson Suksa School, Muang District,
Mae Hong Son Province

ผู้วิจัย เชิงยุทธ มุลเอก¹
อาจารย์ที่ปรึกษา พนมพร จันทรปัญญา²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นักเรียนมีความคิดเห็นว่า โดยรวมมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีผลการปฏิบัติงานมากเช่นกันโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุด ดังนี้ ด้านมีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม ด้านการรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ ด้านการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี ด้านการมีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต และด้านการรู้จักตนเองและฟังตนเองได้

คำสำคัญ : ผลการดำเนินงาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนห้องสอนศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ABSTRACT

The research titled “Student Performance Caring System of Hongson Suksa School, Muang District, Mae Hong Son Province” aimed to investigate the results of student caring performance system of Hongson Suksa School, Muang District, Mae Hong Son Province. The population used in this study comprised of 310 Mathayom Suksa 1–6 students with were totally 310 students. The tools used in this research were a questionnaire about the results of student performance caring system of Hongson Suksa School, Muang District, Mae Hong Son Province in form of 5–rating scale and an in–depth interview form. The data were analyzed through percentage, mean, standard deviation and analyzed through a content analysis. The findings were as follows

According to the results of student performance caring system of Hongson Suksa School, Muang District, Mae Hong Son Province, the students agreed that the overall performances were at a high level. When considering in each aspect, it found that all aspects were performed at a high level as well as by ranking from the highest to the lowest. Firstly, according to the skills to avoid and protecting dangerous and unwanted behaviors. Secondly, according to be in a good members of families, school, communities and societies. Thirdly, regarding in loving and self–esteeming and others and also being able to deal with their own problems and emotions. Fourthly, related to the physically and mentally health and good health habits. Fifthly, related to having a good attitude and basic skills for earning a living legally. The last was, regarding to the self–knowing and self–reliance behaviors.

KEYWORDS : Performance, Results of Student Caring System, Hongson Suksa School

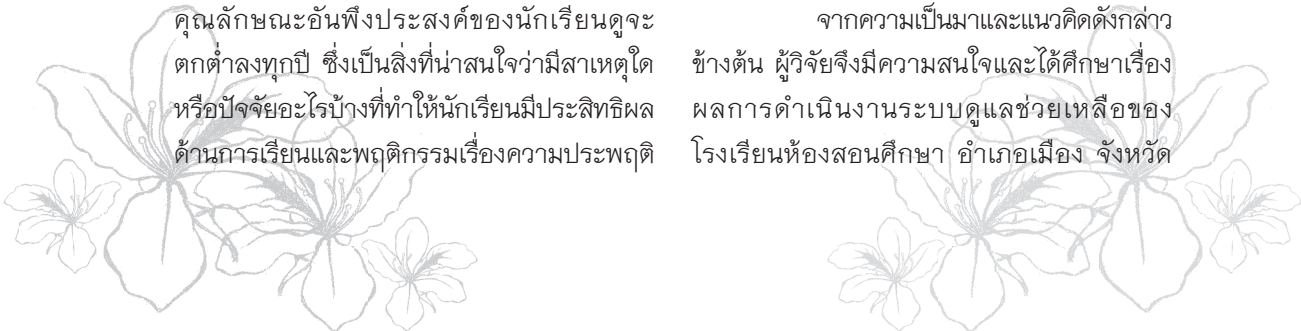

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมาก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมไปถึงสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย ทำให้การดำเนินชีวิตของแต่ละคนเปลี่ยนแปลงไป อิทธิพลของวัฒนธรรมจากต่างชาติทำให้ค่านิยมและความเชื่อที่ฝังามของคนไทยจางหายไปจากสังคมไทย การยึดติดกับวัตถุนิยมและบริโภคนิยมดังกล่าวเกิดเป็นปัญหาในสังคมที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เพื่อเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 11) แต่พบว่าผลการเรียน และพฤติกรรมที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนดูจะตกต่ำลงทุกปี ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่ามีสาเหตุใดหรือปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้นักเรียนมีประสิทธิผลด้านการเรียนและพฤติกรรมเรื่องความประพฤติ

ที่ต่ำลง ทั้งที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในด้านการศึกษามาเป็นอันดับต้นๆ มีการใช้งบประมาณแต่ละปีจำนวนมหาศาล แต่ผลที่ได้ไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา (กรมสุขภาพจิต, 2554 : 11-13) กล่าวว่า ผลจากการปฏิรูปการศึกษา และการให้ทุนการศึกษาทำให้ช่วงปี 2550 และ 2551 พบว่าเยาวชนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษามากกว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9 โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา แต่คุณภาพทางการศึกษาของเด็กไทยยังได้รับการเรียนการสอนแบบท่องจำ ทำให้ประสบปัญหาการพัฒนาด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์หาเหตุผล นอกจากนั้น เด็กไทยร้อยละ 27 ที่อ่านหนังสือ โดยอ่านเฉลี่ยเพียงปีละ 2 เล่ม และใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 7 ชั่วโมงไปกับการเล่นเกม ทั้งเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี มีคุณธรรมจริยธรรมต่ำใน 6 ด้าน คือ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต สติสัมปชัญญะ จิตอาสา และความขยันหมั่นเพียร เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดเมื่ออายุน้อยลง โดยพบว่าเด็กอายุ 15-19 ปี เข้ามาบำบัดรักษามากเป็นอันดับ 1 ซึ่งปี 2551 ร้อยละ 84.5 คือ ยาบ้า และคนไทยส่วนใหญ่อ้อยละ 30 ใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น ส่วนเด็กและเยาวชนอายุ 12 ปี กว่าร้อยละ 50 มีพฤติกรรมการเล่นเกมนอนไลน์ในช่วงปิดเรียนภาคฤดูร้อน ร้อยละ 60 เล่นเกมทางโทรศัพท์มือถือ และร้อยละ 6.4 ยอมรับว่าตนเองติดเกม ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางสายตา เปลืองเงินและเวลา ไม่มีเวลาในการทบทวนบทเรียน พักผ่อนไม่เพียงพอ และมีพฤติกรรมก้าวร้าว

จากความเป็นมาและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและได้ศึกษาเรื่องผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมือง จังหวัด

แม่ฮ่องสอน ว่าโรงเรียนห้องสอนศึกษามีผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านคุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับใด เพื่อจะแก้ไขและปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิผล ทั้งนี้ผลที่ได้จะนำมาเป็นมาตรฐานหรือแนวทางการทำงานและประยุกต์ใช้ในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียนห้องสอนศึกษาเป็นคนดี มีสติปัญญา มีความสุข รักประเทศชาติ ท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม รวมทั้งช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมอันดีงามควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม

วิธีดำเนินการ

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนในโรงเรียนห้องสอนศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,622 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการใช้แบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนห้องสอนศึกษา ปีการศึกษา 2557 จำนวน 310 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซซี่และมอร์แกน Krczie, Morgan. (อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43-44) และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและ

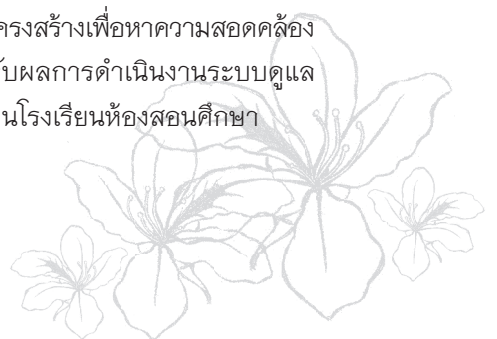
การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในครั้งนี้คือ มาตรฐานการดำเนินงาน มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน 6 ตัวชี้วัด ของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) อันได้แก่ (1) รู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ (2) มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุนิษยัตี (3) มีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ (4) รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ (5) เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม และ (6) มีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 ประเมินความคิดเห็นผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นแบบปลายเปิด และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้างเพื่อหาความสอดคล้องหรือข้อขัดแย้งกับผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนห้องสอนศึกษา

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยทั้งหมดได้ยืนยันว่าเครื่องมือฉบับดังกล่าวมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67–1.00 จากนั้นจึงได้นำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน 40 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.968 และผู้ทดลองตอบแบบสอบถามทุกคนมีความเข้าใจทางด้านภาษาที่ตรงกันกับเจตนาของผู้วิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพเชียงใหม่ ถึง

ผู้อำนวยการโรงเรียนห้องสอนศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 5–19 มกราคม 2558 โดยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากนักเรียนในโรงเรียนห้องสอนศึกษา ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 310 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำมาทำการตรวจสอบ พบว่า มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (n = 310)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	102	32.91
หญิง	208	67.09
อายุ		
11–13 ปี	102	32.91
14–16 ปี	120	38.71
17–20 ปี	88	28.38

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n = 310)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	51	16.46
มัธยมศึกษาปีที่ 2	51	16.46
มัธยมศึกษาปีที่ 3	52	16.77
มัธยมศึกษาปีที่ 4	52	16.77
มัธยมศึกษาปีที่ 5	52	16.77
มัธยมศึกษาปีที่ 6	52	16.77

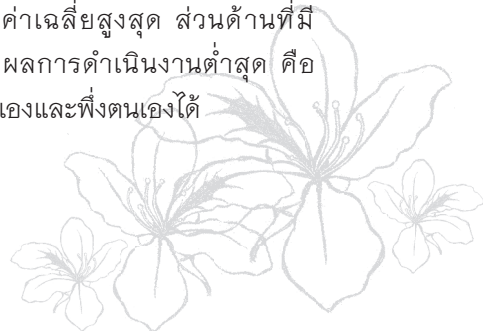
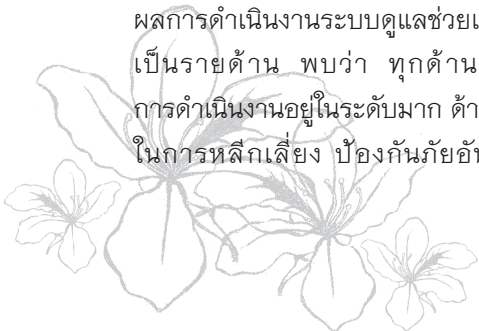
จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบ อยู่ระหว่าง 14-16 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ร้อยละ 38.71
208 คน คิดเป็นร้อยละ 67.09 ส่วนใหญ่มีอายุ

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษารายด้าน

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$ (n = 310)	S.D	ระดับ การส่งผล
1	ด้านการรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้	3.87	0.82	มาก
2	ด้านการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี	4.08	0.82	มาก
3	ด้านมีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์	4.15	0.83	มาก
4	ด้านการรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้	4.10	0.80	มาก
5	ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม	4.11	0.79	มาก
6	ด้านการมีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ สุจริต	4.00	0.83	มาก
เฉลี่ยรวม		4.06	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 จากการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการส่งผล การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านการมีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และ

พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ มีระดับการส่งผล การดำเนินงานค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการส่งผลการดำเนินงานต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

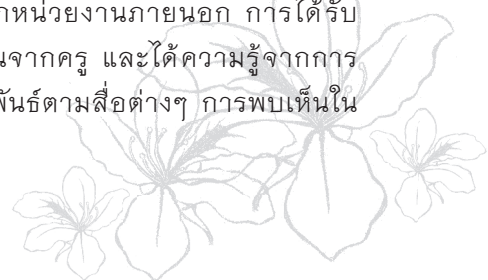
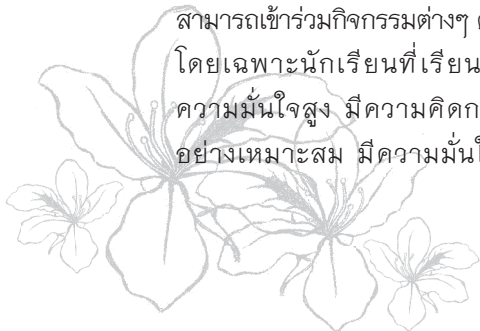
ผลการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม นักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านมีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียนชุมชน และสังคม ด้านการรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ ด้านการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี ด้านการมีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต และด้านการรู้จักตนเองและฟังตนเองได้ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านการรู้จักตนเองและฟังตนเองได้ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนได้รับการเสริมการสร้างวินัยเชิงบวก และนักเรียนยอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีการตรวจสอบทบทวนจุดด้อยเพื่อปรับปรุงตนเอง ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมทั้งภายในและนอกโรงเรียนตามความเหมาะสมของนักเรียน โรงเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจ โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนห้องต้นๆ จะมีความมั่นใจสูง มีความคิดกล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นใจในตัวเองเวลา

จะลงมือทำอะไร แล้วทางโรงเรียนจะมีการเก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน และแบบคัดกรองหรือ SDQ ของฝ่ายแนะแนว แต่นักเรียนส่วนมากยังไม่รู้จักจุดเด่นและจุดด้อยของตนเองและไม่กล้าแสดงออก

ด้านการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์และปรับตัวได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีความรู้ และให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า ปัจจุบันการเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลด้านการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ และเนื่องจากนักเรียนอยู่ในวัยใกล้เคียงกันจึงปรับตัวเข้าหากันได้ง่ายและส่วนมากมีความร่าเริงแจ่มใสเนื่องจากอยู่ในวัยที่จะต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพราะวัยนี้เป็นวัยรุ่น เริ่มสนใจผู้อื่น และเริ่มดูแลหน้าตาร่างกายของตนเอง แต่นักเรียนมีความรู้ และให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้ไม่ดี ยังหลงเชื่อในสิ่งที่ผิด ไม่ใส่ใจเรื่องอาหาร และไม่คอยดูแลสุขภาพ

ด้านมีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนเป็นเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า นักเรียนส่วนมากเข้าใจถึงสิ่งที่อันตราย เพราะมีการแนะแนวจากบุคคลภายนอกให้รู้ถึงอันตรายของสารเสพติด มีการณรงค์ให้ความรู้จากหน่วยงานภายนอก การได้รับการสั่งสอนจากครู และได้ความรู้จากการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ การพบเห็นใน

ชีวิตประจำวัน ส่วนเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียน ยังไม่มีกลุ่มที่เข้มแข็งและมากเท่าที่ควร

ด้านการรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนสามารถใช้หลักเหตุผลในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า นักเรียนส่วนมากมีความเห็นใจเห็นคุณค่า และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่น แต่นักเรียนส่วนมากไม่มีความกล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตัวเองเวลาจะลงมือทำอะไร ความเป็นประชาธิปไตยน้อย และยังไม่สามารถใช้หลักเหตุผลในการแก้ปัญหาได้มากเท่าที่ควร

ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนปฏิบัติตามกฎกติกาประเพณีวัฒนธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกติการะเบียบข้อบังคับต่างๆ ในการจัดกิจกรรมตามโอกาส และมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า นักเรียนส่วนมากปฏิบัติตามกฎกติกาประเพณีวัฒนธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีและมีจิตสาธารณะได้ในระดับมาก แต่นักเรียนไม่ค่อยมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและความต้องการของนักเรียน โรงเรียนไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ในโรงเรียนตามที่นักเรียนต้องการ

ด้านการมีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนได้รับการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีแนวทางและเหตุผลในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า นักเรียนส่วนมากจะรู้จักการทำงาน การหางานทำเพื่อดำรงชีวิตในสังคมต่อไป ซึ่งนักเรียนอาจดูตัวอย่างของผู้ปกครอง ศึกษาลาดงานในอนาคต และความพึงพอใจของนักเรียนเอง แต่นักเรียนส่วนมากยังขาดแนวทางและเหตุผลในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

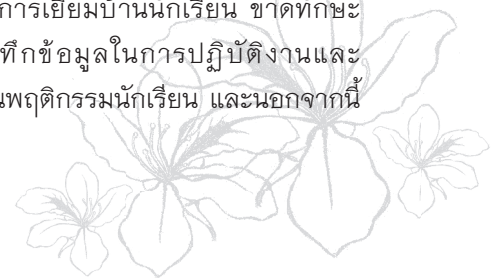
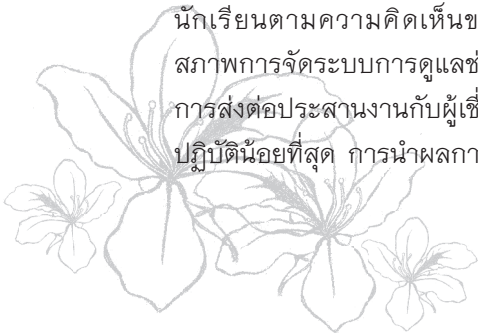
2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลวิจัยผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีประเด็นสำคัญของผลการวิจัยมาอภิปรายผลสองหัวข้อคือ ด้านการรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ เป็นด้านที่มีผลการดำเนินงานต่ำสุด กับด้านมีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่มีผลการดำเนินงานสูงที่สุด ดังนี้

ด้านการรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ พบว่า โดยภาพรวมมีระดับการส่งผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนมีการตรวจสอบทบทวนจุดด้อยเพื่อปรับปรุงตนเอง ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยและแสดงความคิดเห็นว่าอาจเป็นเพราะว่าการเก็บข้อมูลไม่สมบูรณ์และไม่เป็นระบบเท่าที่ควร หรือไม่มีการวิเคราะห์แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งปัญหาที่พบคือ ระบบการเก็บข้อมูลของนักเรียนยังไม่ได้นำมาใช้ให้

เกิดประโยชน์เท่าที่ควร และอาจเนื่องมาจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ส่งเสริมพัฒนาการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหา นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด กรมสุขภาพจิต (2544) สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ (2547) ได้ทำการศึกษา เรื่องการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรอง โดยภาพรวมพบว่า การดำเนินงานในด้านนี้ปฏิบัติได้ผลในระดับพอใช้ โดยนักเรียนเห็นว่าครูที่ปรึกษาได้ทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อทำการคัดกรอง ได้ผลระดับดี ซึ่งก็คล้ายกับงานวิจัยของเรือน สิงห์โสภณ (2547) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกิโละเมตร 30 อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามความคิดเห็นของครูประจำชั้นและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูประจำชั้น สภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก ปฏิบัติได้น้อยที่สุด การนำผลการคัดกรองมาช่วย

นักเรียนจากปัญหาต่างๆ น้อยที่สุด ส่วนอีก ผลการวิจัยของพึงใจ รังคะวงษ์ (2549) ที่ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง ก็พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง คือ ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านความสามารถในการดำเนินกิจกรรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยทั่วไปปานกลาง ในด้านความรู้ความเข้าใจ เมื่อแยกพิจารณาเป็นประเด็นย่อยพบว่า ครูมีปัญหาทางด้านการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ในด้านความสามารถพบว่าครูมีปัญหาทางด้านการเยี่ยมบ้าน การศึกษารายกรณี และสังคัมมิตี ครูได้เสนอแนะทางแก้ปัญหาไว้ดังนี้คือ ควรมีการจัดอบรมด้านความรู้ความเข้าใจและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่ครู ควรสนับสนุนงบประมาณ และจัดรูปแบบในการเยี่ยมบ้านให้เหมาะสม และควรมีการนิเทศกำกับ ติดตาม และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของสังคม แก้วสว่าง (2547) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเสสะเวชวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเสสะเวชวิทยา มีปัญหาคืออาจารย์ที่ปรึกษามีภาระงานมาก การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ทำให้มีภาระงานเพิ่มมากขึ้น อาจารย์ที่ปรึกษามีปัญหาในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ขาดทักษะการจดบันทึกข้อมูลในการปฏิบัติงานและการประเมินพฤติกรรมนักเรียน และนอกจากนี้

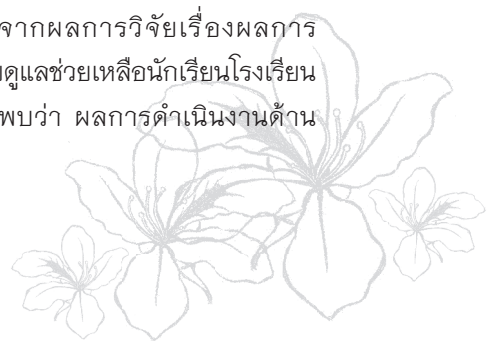

ไกรสร อะโน๊ะ (2552) ได้ทำการศึกษาสภาพ การปฏิบัติการโครงการโรงเรียนต้นแบบระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามรูปแบบการบริหาร จัดการอย่างเป็นระบบ ทั้ง 4 ด้าน พบว่า บุคลากร ในโรงเรียนบางคนยังไม่ให้ความสำคัญในการเก็บ รวบรวมข้อมูลนักเรียน ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้สร้าง ความตระหนักแก่บุคลากรในโรงเรียน ให้เห็น ความสำคัญต่อการเก็บข้อมูลพฤติกรรมผู้เรียน ให้ครบทุกด้าน ควรนำระบบการเก็บข้อมูลของ นักเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด เพื่อ ปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ด้านมีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมไม่พึง ประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมมีระดับการส่งผล การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ นักเรียนเป็นเครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียน ทั้งนี้จาก การสัมภาษณ์นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็น สอดคล้องกับผลการวิจัย และแสดงความคิดเห็น ว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีกิจกรรมดึงดูด ความสนใจให้นักเรียน ตัวครูผู้สอนหรือผู้จัด โครงการยังขาดความรู้หรือไม่สามารถประสานงาน จากฝ่ายต่างๆ จนประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งปัญหา ที่พบคือ นักเรียนเป็นเครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนยังมีน้อย ไม่มีการกระจายตัวเท่าที่ควร นักเรียนยังไม่ได้ใช้ เครือข่ายให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ตามกรอบ แนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคมของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา (2546) ได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยเสี่ยงและสภาวะวิกฤตที่ เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น ในสังคมปัจจุบันเกี่ยวข้องกับนักเรียนซึ่งเป็น

ปัญหาต่อเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย เช่น ภัยสารเสพติด ความล้มเหลวทางการเรียน ภัยทางเพศ การใช้ความรุนแรงและการกลั่นแกล้ง รังแก อุบัติภัยบนท้องถนนหรือในโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสภาวะวิกฤตที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ซึ่งงานวิจัยของ บัณฑิตตา จินดาทอง (2555) ได้ทำการศึกษา กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทาง ดำเนินการตามกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่าแนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุดในภาพรวม คือ สำนึก ความรับผิดชอบ รองมาคือ การบริหาร แบบมีส่วนร่วม และมีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน คือ การจัดการความรู้ กิจกรรม พัฒนาผู้เรียนและการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ ชีวิต นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวคิด ในเรื่องการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมว่า การที่หา บุคคลเข้ามาร่วมกิจกรรมต้องคัดกรองคน ที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในระหว่าง การดำเนินกิจกรรม โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อดูแลช่วยเหลือ เพื่อนนักเรียนให้มากที่สุดและใช้ให้เกิดประโยชน์ ให้มากที่สุด ซึ่งนักเรียนโรงเรียนห้องสอนศึกษา ยังได้รับการแนะแนวจากครูหรืออบรมจาก บุคคลภายนอกให้รู้ถึงอันตรายของสารเสพติด มีการรณรงค์ให้ความรู้จากหน่วยงานภายนอก การได้รับการสั่งสอนจากครู และได้ความรู้ จากการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ รวมถึง การพบเห็นในชีวิตประจำวัน

จากผลการวิจัยเรื่องผลการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ห้องสอนศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานด้าน

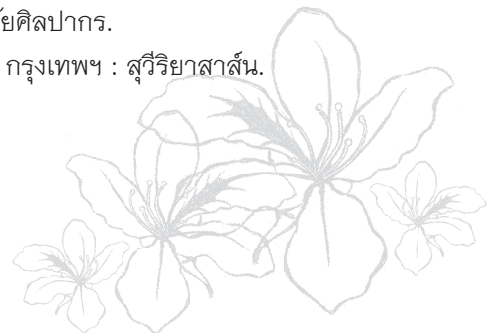

การรู้จักตนเองและพึงตนเองได้ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของทั้งหกด้าน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะทางโรงเรียนยังไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ของนักเรียนได้ครอบคลุมหรือรู้จักนักเรียน ดีพอ อีกทั้งครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีข้อมูล เกี่ยวกับการประเมินตนเองของนักเรียน หรือ SDQ ของนักเรียนนั่นเอง ดังนั้นจึงส่งผลให้ นักเรียนมีความรู้ด้านการรู้จักตนเองและพึง ตนเองในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัย คิดว่าทางโรงเรียนควรจะมีระบบการเก็บข้อมูล ของนักเรียนที่เป็นระบบและใช้เทคโนโลยี มาเก็บและประเมินนักเรียนที่เป็นมาตรฐาน ครูที่ปรึกษาก็ควรจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลเชิงลึกของ

นักเรียนเพื่อจะสามารถแก้ไขปัญหาของนักเรียน ได้ถูกต้องและรวดเร็ว ส่วนด้านการมีทักษะ ในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และ พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวม มีระดับการส่งผลการดำเนินงานอยู่ในระดับ มากกว่าด้านอื่นๆ นั้น อาจเป็นเพราะทาง โรงเรียนมีการวางโครงการที่ดีและมีการทำมา อย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน การอบรมเกี่ยวกับภัยยาเสพติดจากหน่วยงาน ภายนอก ฯลฯ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้เกิดโครงการที่นักเรียนสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อ ให้นักเรียนได้รับรู้สิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่นักเรียน ต้องการอย่างแท้จริงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2544). **คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพจิต.
- _____. (2554). **กรอบทิศทางการพัฒนางานสุขภาพจิตและแผนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิตในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ. กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2555). **คู่มือการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1.
- ไกรสร อะโนตะ. (2552). **สภาพการปฏิบัติการโครงการโรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านยางเปียง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัณฑิตดา จินดาทอง. (2555). **กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- พึงใจ รังคะวงษ์. (2549). ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง . การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ. (2547). การประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 3. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรือน สิงห์โสภณ. (2547). การศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน กิโลเมตร 30 อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์. พิษณุโลก : วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สังคม แก้วสว่าง. (2547). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเสะเววิทยวิทยา. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.

